

Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:	
Egész évre	4 frt
Fél évre	2 „
Negyed évre	1 „

Feljelsz szerkesztő:
Fehér János.
Kiadóhivatal: a turóc-szt.-mártoni „Magyar Nyomda”.
A lap szemleli részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címezve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.

Hirdetések legutányosabban, árszabály szerint.
Lapunk számára hirdetések — eredeti árakban — minden bel- és külföldi hirdetési iroda fogad el.

A törvényhatósági tisztviselők.

A közigazgatási tisztviselők az államok alkotó elemei; ők az állami akaratnak, az állami céloknak a kivitelnél alapvető érvényesítői, akik a törvényekben, kormányhatóságai és helyhatóságai rendeletekben letelet törvényes intézkedéseket személyes és anyagi felelősség tudatában gyorsan és helyesen kötelesek fogantatolni, érvényesíteni.

A közigazgatási tisztviselői kartól elvárjuk, sőt megköveteljük, hogy kettőzött szorgalommal, a közjóra irányzott tudással, lelkiismeretességgel járjon elő azon munkában, mely az állami eszmék és törekvések istápolásában s fenntartásában, a közérdek előmozdításában, mulasztáshalán kötelességül, szigorúan van nekik előírva.

Másfelül azonban azt is tudjuk, hogy az államfenntartó intézmények közül egy sincsen, mely a polgári jogok és kötelességek ismereténél oly nagy mértékű követelne meg tisztviselőitől, mint az önkormányzat; s nincsen egy sem, melyben a köztisztviselő, tevékenység oly szétágazó, hatásában oly mélyreható lenne, mint a közigazgatási tisztviselőé.

S mégis mit látunk? Azt tapasztaljuk, hogy az állami élet alkotó elemei közül éppen azok, kik a vármegyékben teljesítik terhes és felelős kötelességeiket; kiktől a társadalom a közművelődés fejlődésére, a humanitikus, filantropikus intézmények létesítésére, a gazdasági előhaladás biztosításainak megteremtésére hatékony támogató köztevékenységet, az állami hatalom külső tekintélyének reprezentációt s munkacerejének folytonos fokozását s feloldozását követeli. S mégis ezek javadalmaizása, viszonyitva a többi állami alkalmazottak fizetéséhez, annyira alatta áll azoknak, hogy leglátványosabból sem szolgál az állástekintélyének emelésére; hozzájárul még az is, hogy a közigazgatási tisztviselőknél a mai közigazgatási rendszer keretében vajmi kevés kiállításuk van előmenetelre, emelkedésük csakhamar

fennakad s legtöbbje ott végzi pályáját, oly fizetés mellett, mely az állami alkalmazottaknál az első lépcsőfok a magasabb rangosztályhoz.

Ez elvitázhatlan tény!

Már pedig köztudomású dolog, hogy a vármegyei tisztviselő állása ma már nem többé — nobile officium, melynek elnyeréséért még csak néhány decennium előtt nemes buzgalommal versengtek a vármegyei életnek vagyunk által független, személyi tulajdonságai által kiváló s így ezek alapján vezérszerepre hivatott férfiai.

Ma már a közigazgatási tisztviselő állása egészen más. Öre ő az állami élet fenntartására hivatott feladatoknak s lelkes végrehajtója az ezen feladatokkal összekapcsolt kötelességeknek, melyeknek teljesítése a legnagyobb mértékben veszi igénybe testi s szellemi erőinek összességét, tulajdonságainak kiválóságát.

A vármegyei tisztviselője tehát ma már nem a köztisztviselői állással a multban egybekötött kiváltságos helyzet elnyerése kedvéért lép a közigazgatási szolgálat terére, hanem — valljuk csak be őszintén — lép ő ezen szolgálat terére a saját és családjának tisztesség megélhetése biztosítása céljából, hogy így megtalálhassa azon helyet a társadalmi életben, a mely helynek elfoglalására éveken át folytatott tanulmányainak címén igényt tarthat, vagy legalább jogosan számíthat.

Ezen igazsággal szemben mit látunk? Látjuk azt, hogy úgy a magánéletnek, mint a közéletnek mindennapi szükségletei mindinább fokozódó terhekkel nehezedenek a közigazgatási tisztviselők vállaira, anélkül, hogy azok gyökere enyhítésére a várva várt orvoslást látnók, mert bizony — mi tagadás benne? —, sem az állam, sem a törvényhatóság (egyes eseteket kivéve) nem váltották be eddig azon erkölcsi kötelességet, mely őket a vármegyei tisztviselőikkel szemben, ezek anyagi helyzetének sürgős rendezésében kötelezi. Nem szemrehányásképen mondom ezt, csak konstataálni akarlam a tényleges helyzetet; s nagyon sajnós, sőt sajnálatos dolog volna, ha a közigazgatás

nagy reformja s ezzel együtt talán a mostani tisztviselői anyagi helyzetének javítása is — elodáztatnék ad calendas graeas.

A felsorolt körülményeket szemünk előtt tartva, okvetlenül arra a végkövetkeztetésre kell jutnunk, hogy biztosítani kell a közigazgatási tisztviselőnek helyzetét legalább a nyomasztó gondoktól, a méltányosság s lehetőség határain belül, hogy így ezen tisztviselő, állásuk megkövetelhető tekintélye egészével a megbízhatóság, a hozzáférhetetlenség erőnyeivel tündökölve — jelenhessenek meg a lakosság előtt.

Mindezekből csak az következik, hogy addig is, míg a jelenlegi rendszerben gyökerező hiányai a közigazgatásnak — alapos és minden ágazatára kiterjedőleg szükséges és célszerű javításnak lesznek alávetve: laikus léttemre is szükségesnek tartom, hogy a közigazgatási tisztviselőnek helyzete mielőbb javítassék; és pedig éppen a vármegyék által képviselt nagy hazai érdekek előmozdítása s megóvása szempontjából.

Cselkó József.

A pincészövetkezetek.

A földművelésügyi m. kir. miniszter Zigány Zoltán felső kereskedelmi iskolai tanár és Baross Karoly, a »Borászati Lapok« szerkesztőjének díjazott pályamunkáiból útmutatást állított össze és adott ki azon célból, hogy bortermeletünket pincészövetkezetek után miképen lehet jobb áron értékesíteni és mi módon lehet az ilyen szövetkezeteket megalakítani.

Az 51 oldalra terjedő kis füzet bortermeletünk bajait őszintén tárja fel és érthető szavakkal adja elő, hogyan lehetne e sok megpróbáltatáson keresztül ment foglalkozást virágzásra emelni.

Ha a régi jó módú bortermelet vidékeken járunk — úgymond —, mindenütt csak a filoxera pusztításairól és a külföldről hozának származott szőlőbetegségekről hallunk siralmas panaszokat. Csendes szomorkodással reglénk az őregebb szőlőgazdák arról a jó világról, a mikor a filoxera előtti időkben hegyen-völgyön hangos szüreteken örvendtek a szőlősgazdák a bőséges

A „FELVIDÉKI HIRADÓ” TÁRCÁJA.

Vágyódás.

Ki álmaimban éjelenként,
Meg-megjelenés égi lényként;
Ki serkentél szerelme,
Min a szív sajt s dúl az elme;
Ki megoldá szívem húrját,
Hogy zenghesse vágyat, búját!
Képzetemnek ideálja,
Lelkem enyhét tőled várja!

Ki gyakorta éjjeletem,
Álmatlanul élteltetted;
Ki munkámtól futni készített,
Mert az eszme nem jut észhez;
Kit elérni vágyom nagyra,
Mig más a tért elfoglalja;
Képzetemnek ideálja,
Lelkem enyhét tőled várja!

Hogyha otthon s vígan vagyok,
Elfelede gondok, bajok,
Jó barátok tartsasága
A vígságot elem tárja . . .
Ah! de ur van még szívemben, —
Vágyam érted betölthetlen.
Képzetemnek ideálja,
Lelkem enyhét tőled várja!

A természet — lágy ölebe —
Élvet nyújtna igaz képe;
Köröttem zeng, mosoly minden,
Szabad lét van, érdek nincsen:
Ottan is csak képed lesem
S vágyom érted szép kedvesem! —
Képzetemnek ideálja,
Lelkem enyhét tőled várja!

Hivatásom, — munka-közben
Ketségsbe'sés támad bennem,
Terhes munka, ezer kíno
Földre sújtanak, hitem inog;
Bűtelt fejem, ha elmeled,
Sugarat hoz felém képed.
Képzetemnek ideálja,
Lelkem enyhét tőled várja!

Ki a jölet közepette,
Szende arcat kibetette;
Ki az Isten szép alkatat,
Lelkem töven pótohatad;
Ki keserv közt gyogyírt nyujtasz;
Barmily rossz volt mézje jut az:
Képzetemnek ideálja,
Lelkem enyhét tőled várja!

s. a.

Emlékbeszéd.*

— A „Felvidéki Híradó” eredeti tárcája. —
Mélyen tisztelt közönség!
Kedves növendékek!

A mai napon ismét megszólalt az ország minden részében a harang, hogy tompa, mélabús hangjával figyelmeztessen mindenkit, kinek szívében magyar vér pezseg, kötelességének teljesítésére. Minket ugyan nem a harang kongása vezérelt össze, hanem az a tisztelt, hála és szeretet, melyet boldogult királyiánk, édes anyánk iránt érezünk, érezünk most és mindörökké.

Azt hiszem, egészen természetellenes volna azon körülmény, hogy ha valamely család megfoszt a végzet a szeretett anyától, hozzátartozói annak kedves emlékét a feledésnek engednék át; mi is egy igen nagy családot alkotunk; fájdalom a család édes anyját egy nyomorult orgyilkos töré elrabolta tőlünk; azonban nincsen éies eszköz, mely drága emlékétől megfosztana valaha. Nem lehet emléket efeledni annak az anyagnak, kinek egész élete áldást és boldogságot árasztott másokra, annak a királyiánk, ki nemcsak a korona jogánál fogva, de szívében és lelkében is igazán magyar királyi volt; annak az anyának, a ki édes gyermekei mellett az egész magyar nemzetet anyai szerető szívére

* Irta és elmondotta Benicz Géza tanár, a turóc-szentmártoni állami iskolák ifjúsága számára f. évi november hó 20-án rendezett gyászünneplényen.

Karácsonyi ajándékok, karácsonyfá-dísz Moskóczi Ferencznénél Turóc-Szt.-Mártonban.

Díszművek
Íjűségi iratok
Képos-könyvek
Bemek levélpapírok

Névjegyek
Képos levelező-lap-albumok
Fénykép-albumok
Poesie-albumok

Dísztárgyak
Ohina-estét-tárgyak
Hímest szövartások
Majolika-árak

Gyermek-játékok
Társas-játékok
Mégkordelt késimunkák
Japán-árak.

és jó terméseknek. Az ilyen bánatos visszaemlékezésnek aztán rendszeren az a vége, hogy a filoxera, meg a szőlőbetegségek az okai mindennek. Az újonnan telepített, rónasági szőlők gazdái is csak a szőlőbetegségekre panaszkodnak, pedig sok más egyéb baja is van a magyar bortermelésnek. Ámde mindezek csak olyan bajok ma már, a melyek ellen szakértelemmel és költséggel lehet védekezni. Hogy azonban a költség kikerüljön, a termelést jövedelmezőbbé kell tenni. Csakhogy nálunk éppen a jövedelmezőség dolga áll mostanában nagyon rosszul, melynek okai a következők:

Első sorban is itt van a hazánkban nem ritka jégverés, a mely ellen nincs mas védelem, mint a jégbiztosítás, de ez megint csak keserű orvoslás, mert ez is új költség. Aztán ritka esztendő az olyan is, a melyben a májusi fagyok még ne dézsmálnak a termést. Ezekhez az elemi csapásokhoz járulnak még azok a gazdasági és üzleti bajok, a melyek orszagszerte többekéssébbé mindenütt érezhetők. Ezek már a termés mennyiségét nem igen veszélyeztetik, hanem nagyon erősen nyomják lefelé az árakat.

Igen nagy baj az is, hogy egyenlő mennyiségű nagyobb borkezelőket az egyes borvidékeken alig lehet beszerezni. Ugyanannak a szőlőnek két egymastáni évbéli termése éppen úgy elüt egymástól, mint két szomszédos gazdának ugyanegy évjáratból való bora. Már pedig állandó és biztos vevőkre leginkább csak úgy számíthatunk, ha évről-évre lehetőleg egyforma minőségű bortermelést, kellő mennyiségben vagyunk képesek nekik nyújtani.

Gondoljuk csak végig egy-egy magyar szüret lefolyását s még egy csomó termelési hibára, sőt vétkekre akadunk.

Amint a szőlősgazda jókor reggel elkezdi a szüretet, a keveten ültetett szőlőfajokat egymásután hordják egyúvé a nagy kadakba úgy, a mint jön, reggeltől estig. Azután megtaposák, a tehetősebbek itt-ott szőlőmalmon megzúzzák, sőt — úgy a hogy — ki is préselik. A must aztán a maga emberségéből erjed úgy, a mint azt a pince hőmérséklete engedi. Mar most gondoljuk meg, hogy a különböző fajú szőlőfűtök érettségi foka mennyire eltér egymástól; az egyiknek a cukortartalma nagyobb, a másik kisebb; a korán reggel szedett, hideg szőlőből maskepen indul meg az erjedés, mint a delutáni átmelegedett szemekből. A fehér szőlő héjában levő igen finom, zamatos anyagok a törkölybe kerülnek s értéktelenül, kihasználatlanul pusztulnak el abban azaz a kukorral együtt, a melyet a tökéletlen tapaszt és sajtojas nem tudott belőle kivenni. Maga a pincekezelés legfontosabb munkája, az erjedés, a pince hőmérséklete szerint egyszerű hamarabb szűnik meg, máskor meg tovább tart, mint kellene.

Vajjon csodálkozhatunk-e azon, ha a kevert fajtájú és különbözőképen érett, hidegen és melegen egyúvé zagyavált szőlőből kevés és silány minőségű mustot kapunk? Nem természetesen továbbá, hogy ebből a silány nyers anyagból a tökéletlen erjedés és a későbbi ügyetlen kezelet után, mindenféle betegségek kitett

rossz bort kapunk? Az ecetesedés, a dohosság, a nyúlósság, a törés és a nehéz derülés és sok más baj erde a hibás süretelésből és helytelen kezelésből.

Aztan, ha e sok veszedelem között mégis csak talál a vevő kedvére való bort, tudnánk e neki ebből egyforma minőségben még egy pár száz vagy ezer hektóiterrel szolgálni? Bizony meg a legnagyobb termelő is alig képesek erre!

A felsorolt fogyatkozásokon és hibákou kívül tehát a bajok legnagyobbika az, hogy minden szőlősgazda maga szüreteli le a szőlőt, s borát maga erjeszti, kezeli és arusítja. Az 1—2 holdas szőlősgazdák egyáltalában nem, de még a nagyobbak is csak ritkán rendezhetnek be olyan nagy és költséges préshazakat, erjesztő kamrákat, a szüreteléshez és a borkezeléshez szükséges drága gépeket és eszközöket, a miyenekre a fent elősorolt bajok orvoslása végett szükség van.

Hogyha tehát virágszara akarjuk emelni boraszatunkat, akkor oda kell fejlesztenünk a szüretelést és a borkezelést, hogy az a legnagyobb szakavatottsággal és tökéletességgel végeztessék.

Nagy baja még a mi bortermelőinknek az, hogy a bor eladása körül nagyon járhatnak. Sokszor hallunk panaszokat, hogy a termelők nem tudják eladni borait, vagy pedig kénytelenek azokat olyan aron adni, a hogy azokra éppen vévő akad; viszont a fogyasztók meg alig bírják a bort megfizetni.

Mindezeknek a bajoknak megszüntetése vagy lehető orvoslása végett ajánlatos különösen a kis és közép szőlőbirtokosoknak, hogy alakítsanak maguk közt vidékenként pincészövetkezeteket.

A szóban forgó kis fizetnek az a földadta, hogy megismertesse az érdeklődő szőlősgazdákkal ezeket a szövetkezeteket, tanácsokat adjon a megalakításra és vezetésre vonatkozólag, végre pedig kimutassa, hogy miképen segítenék a pincészövetkezetek a bortermelőket égető bajain. Ugyanebben a füzetben egy kész alapszabályminta is található, a mely hivata van a kezdet nehézségein könnyű szerrel atvezetni a megalakulást.

Lapszemle.

Polyglott államunk szellemi és nyelvi egységiesen faradót nemzet politikánk legbecsebb faktora az eszményi egyenlőség s a testvéri összetartás gyakorlati érvényesülése. Manap midőn a civilizáció követelményei s az erdeközösség ellenállhatatlan szuverenitása előtt önkényt omladoznak a faji különvalas amúgy is ingadozó korlátai, mind határozottabban ötik szembe a részreozlas áldatlansága. S tekintve az évszázadok óta legkorlatlanabul funzional s külsőleg is egyet reprezentáló nemzetiségi elemeket, mint pl. Magyarországon, neveltséges hivaikodásnak tünik fel minden különvalasi, önállósítási igyekvés.

Kell hogy a magyar hazai testvérek legyenek, a közös család szellemében gondolkodó anyjukat értő s tisztelő gyermekek. A különvalas gondolata dacos,

revoláns kínóvese a titkolt gyűlöletnek s alattomos bosszuszavagnak.

Évek óta a legkülömbözőbb úton módon próbálkoznak nemzeti politikusaink a magyar lakosság érzelmi s szellemi teljes fűződján. A sziszifuszi munka sok áldozat árán is csak részben mondható befejezettnek. Sokat arított neki egyesek indifferens állásfoglalasa s hianyoztat hozzá a szellemi út. Ezen út áthidalasa a magyar nyelv általános elterjesztésében eloztatott. Az ellenarulatok félremagyarárták a hámánus célt s derekaba vagtak. Erre megmástottak az intéző férfiak a rendszert és hazafias nemzetiségi, főleg tót sajtót szerveztek a nép okulása, képzése, helyes útra térítése érdekében.

Ezen intézkedessel, melynek nyílt becsületessége kétségbevonhatatlan, fején találta a szöget s felűdőtette a pánszlavizmus törzökös apostolait. Mert ha a nép az itelethozatal magaslátára művelődvé párhuzamat von az igató forradalmi pánszlav sajtó és a békés, oktatva — mulattató és szenvedelmét zabolázó hazafias tót sajtó között, feltétlenül az utóbbi javára dől el az itelele.

A »Narodnie Noviny« f. é. 139. száma pl. vezércikkézik »Csaky szalmaja« címén a gróf Csaky Albin elnöksége alatt keletkezett »Hazafias tót sajtó segélyező és védő egyesület« ellen. Az intézkedésben Szremcsányi és Ivankovics mozgató kezét ganítja, kik érdemhazajóval vag busgalmukban agyon akarják magyarostani a felvidéket.

»De — írja többek közt, — legyünk büszkék arra, hogy a kevély urak kincsekkel megrakodva, féltelmes ellenfél becsülnek a hazafiatlan, népies u. n. pánszlav sajtóban s a tátrai kis falvak sáros utcáiban nem átálják megkopogtatni a viskók ajtóit. Sikerül-e nekik győzni? — írja a N. N., — lecsatazzak-e a nagyszagos urak a hazafiatlan nyomort? Én mondom, hogy nem. Üres Csaky szalmaja ez, melyből nem fognak semmit kicsipelni. És ha zseccak vagának s penészes terményből s bele is kevernek akarmennyi korpát vagy lygylőmagot, e kotyvasztékot csak sajt apró marháik fogják elfogyasztani. — Te pedig tót sajtó (nemzeti) és kitartóid gyűrjétek fel ujjaitokat s tegyétek mielőbb világ csúfjára a Csaky üres szalmaja cséplésére alakult legujabb céget.«

Ezen G. Auguszini aláírású cikk kölömben egyezőt szöveggel elegendyes nyers kirohanás, mely nélkülöz a helyzet objectiv taglalásához feltételezett értelmiséget.

Már a f. é. 140-ik szám vezércikke, egy mérlegelő elme tárgyaláságáról tanúskodik. Ezen »E'lenmég« c. cikkben ugyanis ez a panasz áll:

»Ellenfeleink megváltoztattak taktikájukat; valamikor el akartak bennünket nyomni nyelvünk megvétele által, kiragadtak a nép kezéből a nyomtatott tót szót. Ha nyomattak is a Krajant meg Svornosot az az irodalom seprője volt, de pl. »Opravdov Krestan«, »Vlast a Svet« azok már szépen, választékosan sokszor kifogastalanul irt lapok. De ez mind mérég. Halljuk, hogy még szaporítani és terjeszteni akarják ezt a vót

ölelte meg akkor is, midőn az egész világ elhagyta és üldözte a magyart; ily szentnek emleke fényes csillagként ragyog a végtelen időkig.

Nem oly rég, hogy a magyar nemzet árván maradt, csak egy éve mult, 1898. szeptember 10. étől. Könyves szemieket az ég felé emeljük és szomorú szívvel kérjük: ad-e helyette az Isten valaha méltó utódot, oly szerető édes anyát a magyar nemzetnek, a miyen volt a mi megdicsőült szentünk.

Erzsébet királyné Bajorországban Posenhofenban született 1837. dec. 24-én Miksa bajor herceg és Ludovika hercegné második leánya volt. Ifjú éveit szülői körben töltötte, csöndes magányban, tavol attól a ragyogó fénytől és pompától, mely a királyi udvaroknál körülveszi; már itt szerette meg a költészetet és a szabad természetet, melyek mindig forrást képeztek az enyhét adó nemesebb évezeteknek. Mikor elérte a tizenhatodik évet s mikor szépsége és ifjusága teljes fényével ragyogott, akkor már mennyasszony volt. A király — akkor azonban még csak császár — Ischiben tartotta vele eljegyzését 1853. augusztus 19-én s 1854. április 24-én már az esküvő volt Bécsben. Szomorú idöket élt akkor a magyar. A földre tiport nemzet nagyjai selyos rablilincsek közt görnyedtek s még boldogán mondhatta magát az, a ki a számtalans keserü kenyerét öntözhette hulló könnyeivel. Az ifjú fejedelem asszony környezetétől nem hallott mást, mint hogy a magyar lázadó, a legnagyobb gonoszágokat képes elkövetni s ennélfogva méltan megérdemli a bűnhödést; azonban nemes szíve nem tudta elhinni a ezen gyalazatos ragalmakat s magányba vonuva egyre csak azon gondolkodott, hogy nem lehet oly gonosz a

magyar nemzet és az félreismerték, azért már ekkor eleje feladataul tűzte ki azt magának, hogy ezen félreértést ki fogja egyenlteni. S az Istennek ezen jószágos angyala élötte a magyar egeröl a sötét felhőket, kibékítette a nemzetet uralkodójával s megnyitotta előtte a haladás és boldogság útját, melyen haladva biztosítja fennállását egy újabb ezredvére, az örökkévalóságára.

A királyné magyar földre 1857-ben lépett először, a mikor felséges ferje kíséretében az ország legnagyobb részét bejarta. Ma a pesti kikötőnél fényesen nyilatkozott a nemzet ragaskodása szeretet királynéja iránt, mert midőn a hajó megérkezett, kitörő öröm és lelkesedés zaja hatolt az ég felé, a jelenlévők szemében örömkönnök csillogtak, a fiatal uralkodóné magyar nemzeti ruhában állott népe előtt. A nemzet úgy tekinté e fényes tümeneyt, mint egy szebb jövő hajnalatát s a népek ezrei zengtek el a költő szavait: »Mégvirrad még valaha. Nem lesz mindig, nem is lehet, a magyarok éjszaka.« A jószágos uralkodóné könyves szemekel köszönet a szeretet és a ragaskodás e jeleit s halát adott az Istennek, hogy személyesen meggyőződhetett arról, miszerint a magyar nem lehet lázadó. Partfogásának jelet mindjárt lathatta is a nemzet, mert az uralkodó annesztája számos elítelt fogolynak adta vissza az édes szabadságot.

1859-ben kitört az osztrák-olasz-francia háború, mely alkömmal az uralkodó elfordult a magyartól, de jószágos mentőnk még ekkor sem tudott haragudni a magyarra. 1866-ban a porosz háború kitörése alkömmal a királyné menekéshelyet keresvén — Budat v. lasztotta; az udvaroncok nagy része igyekezett at

királynét e szandekaról lebeszélni, mert feltették a császárnt a magyarok bosszújától. Azonban a felséges asszony méltatlankodva utasítá vissza a gyanusfást e szavakkal: A nemzet, mely Mária Terézia mellé állott, mikor az egész világ elhagyta, ma sem felejtette el (a »Moriampur« fenkölt szavát) a pozsonyi jelenetet, midőn a rendek lelkesült hangon kiáltották »Eletünket és vérünket! Haljunk meg királyunkért, Mária Terézia-ért! Mezyek hű magyarjaim közé! a mit csakugyan teljesített is. A nemzet nagyjai hódolatul jelentek meg az uralkodóné előtt, ki szép magyar beszédben köszönet meg hódolatukat s lendületes beszéde után áldást kért Istentől a törvényhozók munkálkodására s egyúttal az egész magyar nemzetre. A magyarok Istene meghallgatta ezen fohászt.

A porosz háború véget ért, melyben Ausztria vereséget szenvedett, s így lassan-lassan kezdé belátni az uralkodó, hogy felséges nejének óhaja méltányos s békehozó nyújtott a sokat zaklatott magyar nemzetnek. 1867-ben június 8-án az uralkodópárt megkoronázt Budan a Matyas templomban. Mily boldog volt a nemzet, mikor fejére tehetta szíve szerint való királynejanak a második koronát; nem gondolta, hogy hármas korona lesz még valaha belöle, akkor még messze volt ama harmadik, a szenvedés tövis koronája. A nemzet öröme és lelkesedése hatartalan volt, a közel mult gyzasos emlekeire fátyolt borítottak. Az uralkodópár a nemzet által adományozott 100.000 darab arany koronázási ajándékot a volt honvédek árvaí, özvegyei és keresetképtelen rokkantjainak fölségelésére ajándékozta vissza. A szabadságharc dicső vértanúi, kik jelen síroiban aludtak örök álmukat, megnyugodhattak

hazafias sajtót. Ezen taktikára kell vigyázni és ellenérmet készíteni. — Mert hiába, ha a népek sokszor ismétlik az aruló szót, nehezen állja ki és suggerálta magát.

Az ostoba Svornostok, nevétségességük lakójukra Kraljánok hatását könnyen csatázták le. De a mostani ipek úgyvesen, hiezuve és elég eles dialektiaival írnek. Azért örökösnek kell.

Artán kifejti a vezércikk, hogy terjeszteniük kell a N. Novinyt stb, féle lapjait, de ehhez nem elég a kiadó és szerkesztő erőlködése, hanem, hogy minden jó ügyübarát hordja — kolportörként — körül lapjait a gyűjtés előzetéseket a hazafias tót sajtótervezési kisorítására. S végül: 'Fel tehát munkára nemzetiségi hirlapirólalmunk érdekében'.

Ha ezek után fantolara vesszük, hogy oly áramlatnak, mely üdvös és semmi becsstelen céllal nem bír, sikra szállnak s e helyett folyton igaztót, piszkáló lapjait akarják ratakulálni a gyantalan népre, ez az eljárás elíteli önmagát s nem igényel bővebb kommentárt.

HIREINK.

— **Tarsas összejövetel.** Stubnyafürdőn december hó 17-én tartatik meg az iei második összejövetel a felső járás magyar intelligenciája részéről, a melyre a rendezőség lapunk útján ezennel meghívja a vármegye hazafias közönségét.

— **Követésre melto példa.** Berecz Gyula kir. tanfelügyelő úr, akit Saager Ferenc ks.-od. vasúti felügyelő családjaához közeli baráti kötelék fűz: Saager Ferencnek elhunyt alkalmából nemcsak személyesen kondoleált, és a végtszetelezen résztvett, hanem kegyeletének ritka szép s maradóan jelet adta. A kir. tanfelügyelő úr kedves nevével egyetemen ugyanis eivből nem küldött Saager Ferencnek sírjára koszorút, hanem ennek értékét: 25 frtnyi összegben, az elhalt úrnó nevére a 'Magyar Tanítók Egyesülete József Háza' javára küldte. Mondanunk is felesleges, hogy ez az emberi kegyeletnek legszembenebb s bizonynyal legértékesebb megörökítése. Saager Ferenc úr és családja pedig ez úton is mond köszönetet Töröcvármegye fenklőlelki tanfelügyelője — s kedves neje Önágyaságának.

— **Vadászatok.** Folyó hó 1-én és 2-án tartattak meg Nagy-Surányban az ottani vadásztársaság által rendezett tulvadászatok, melyeken részt vettek József Ágost 6 cs. és kir. fensége, Fülöp orleansi herceg, baró Révay Gyuláné, gróf Széchenyi Tudor v. b. t. t. Szentiványi Oszkár, baró Révay Gyula és Simon, gróf Berchtold Kázmér, baró Lindeloff Henrik, Kelir Gyula, Kosztolányi István, Blaskovics Elemér, Monsieur M. Emery. A vadászatok eredményre nézve teljesen kielegítőek voltak, a mennyiben két nap alatt 1424 nyúl és 108 fogoly jött terükre, nem kell említenünk, hogy 6 Fenségek jelenléte, kik kegyességük által az egész vadásztársaságot teljesen kielegítették, és lövéseik által bámulatot kellettek, a vadászati fényt nagyban emelte. Tudvalegő az orleansi herceg 6 fensége, József Ágost 6 cs. és kir. fensége vendége volt és 320 nyulat, 17 fogoly lőtt. József Ágost 6 cs. és kir. fensége pedig 137 nyulat és 38 fogoly — Kis-Selmcenben az őz-vadászatok november hó 21. és 22-én tartattak meg. Résztvettek Török József gróf és Kürty Lajos főispánok, Berchtold Kázmér gróf, Lindeloff Henri baró, Kek Gyula, Kosztolányi

István, Perger Kalmán, a háziasszony és a háziurak, valamint Duschek János főerdész, mint a vadászati rendezője. A vadászati eredménye 1 vadászó, 28 őz és egy nyúl. A vadászatok első napján megkezdett Soest Iréne kisasszony ömeltósága, ki kedveségével és szépségével az egész társaságot felvilágyozta. A vadászatokat vig tánc követte.

— **Meghívó.** A törömegei általános tanító-egylet mosóc-zniói járás körének folyó évi december hó 10-án Vrickón d. e. fél 10 órakor kezdődő közgyűlése. Tárgrszorozat: 1. Isteni tisztelet a róm. kath. templomban. — 2. Megnyitó a körnök által és a múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. Rövid díszülés. — 3. Gyakorlati tanítás a számtan köréből, a melynek tananyagát a múlt (májusi) gyűlés már megállapította — 4. Tanítás bíralata. — 5. Szükséges-e az egy tanítós, osztaltnépiszkolák számára, külön tantervet készíteni? A 84-117/1899. számú miniszteri rendelet alapján, előadja Somogyi Géza all. tan. képző igazgató. — 6. Mikenem biztosíthatók nem magyar ajkú (nemét, tót) népiszkolákban a magyar beszéd tanítását? Krausz Alajos adja elő — 7. Neveljünk szeretetre! Előadó: Eördőgh K. — 8. A szülői ház és az iskola: Előadó: Zvierina T. — 9. Eötvös alap orsz. tan. egyesület alapszabályainak felolvasása s a tagsági díjak befizetési módja. Előadó: Zsada A. — 10. Kantortanítói fizetés nyugdíjvaló egyesítése és szolgálati pragmatikája. — 11. Iskolai, házi történelem. (Historia domus). — 12. A pénztárnok jelentése és a tagsági díjak. — 13. A népiszkolai könyvtárak. — 14. Indítványok — 15. A tavaszi közgyűlés tárgyai, ideje s helyének meghatározása. Zútváralján, 1899. dec. hó Ulrich Vendel körnököl.

— **A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület** központi igazgatói választmánya 1899. évi dec. 11-én d. u. 3 órakor Nyitrán, a vármegyei székház nagytermében ülést tart a következő tárgyorsozattal: 1. Miniszterelnök leirata, az egyesület közgyűlése által Király 6 Felségéhez intézett hódoló távirat tárgyában.

2. Szell Kalmán miniszterelnök és dr. Vlassits Gyula közoktatásiügyi miniszteri távirati válasza a közgyűlés üdvözlétele. — 3. Az ügyvezetőlegő időségi jelentése. — 4. Új tagok bejelentése és fölvétele. — 5. A körmódbányai vagyon értékesítésének ügye. — 6. Az alapítványi és tagsági díjhátralékok rendezése. — 7. A központi nyilvántartás kérdése. — 8. Országos taggyűlése megindítása. — 9. A tencseni, nógrádi, szépszi, türöci, zolyomi, barsi és selmcébenai törvényhatósági választmányok airtai. — 10. A F. M. K. E. könyvtárak ügye. — 11. Egyéb, az igazgatói választmányi üléssig esetleg beérkező és kisebb ügyek.

— **Ruhakiosztás.** A helybeli izr. iskolánál a minden évben szokásos ruhakiosztás e héten ment végre. Felruházatot összesen 15 gyermek. A kiosztott ruhadarabok 124 frt 50 krnyi értéket képviseltek. Ez alkalommal megjegyeztetik, hogy a ruhakiosztási intézmény 1888 óta áll fón A folyót 12 évben ruhakiosztásra fordítottat összesen 1563 frt 9 kr. A jótéteményben részesült 201 tanuló.

— **Tanulmányok.** Az izr. fiatalok által december 2-án rendezett jótékony célú tanulmányok, a melynek sikerült érdekében a rendezőség minden töle tehetőt elkövetett. — szép volt s igen kedvelsen folyt le, anyagiilag pedig meghozta a várt eredményt, a mennyiben a szegény izr. gyermekek felruházására alapított tőkét gyarapíthatta. A rendezőség azonban kénytelen bevallani, hogy a helybeli izr. tarsadalom előkelőbb tagjai ösztentatíve távol maradtak s nem latszottak partolásra méltónak találni a fiatalok névsorában. Mindazonáltal a négyeseket 38 pár tancolta. A jelen voltak Névsora a következő: Asszonyok: Berger Edéné, Berger

Simonné, Binhág Markusné, Boschan Ignácné, Donner Mórné (Valosa), Eichner Zsigmondné, Fischer Arminné, Fischer Lajosné, Glück Jakabné (Priekopa), Gross Samuné, Hoffmann Edéné, Holländer Samuné, Immerblum Miksáné, Klein Lipótné, Knöpfelmacher Henriké (Szibricska) Lang Izidorné, Lichtenstein Lipótné (Bistanyafürdő), Löwy Mórné, Mannheimer Gyuláné (Rutka), Rosenzweig Arnoldné, Scheinberger Ignácné, Singer Henriké, Spitzer Edéné, Dr. Strauss Mórné, Weinberger Arminné (Szklabina), Wittmann Daniélné. Leányok: Berger Juliska, Bindfeld Gizella, Binhág Juliska, Fischer Berta, Geró Róza, Gluck Hermin, Holländer Hermin, Immerblum Ida, Immerblum Natália, Klein Ernesztin, Knöpfelmacher Józsa, Lienthal Klein, Löwenheim Malvin, Ormai Janka, Pfeiffer Berta, Scheinberger Szidónia, Steiner Regina, Weinberger Olga és Wilosek Hedvig. Gyereket részint megváltottak, részint felülzetek: N. N., Graber Jakab és Perl Henrik (Mossóc) 6-6 koronát, Fischer Adolf 5 koronát, Donner Mór (Valosa), Nathán Henrik (Priekopa) és Wix Miksa 4-4 koronát, Fischer Lajos és Spitz Gusztáv (Vrickó) 3-3 koronát, Friedmann Mór (Rutka), Gross Jakab (Necpál), Hoffmann Ede, Kellermann Iszó, Lányi János, Perl Albert, Wittmann Daniél, F. és egy bécsi utazó 2-2 koronát, Balázs Miksa, Berger Simon, Brichta Zsigmond (József-gőzfűrés), Gyöngyösy Árpád, Holländer Samu, Immerblum Kalmán, Lichtenstein Lipótné, Löwy Mór és Spitzer Ede 1-1 koronát, Sensel Samu 20 fillért. Egy asztaltársaság Gyöngyösy Árpád gyűjteménye folytán 7 kor. 32 fillért. A rendezőség pénztári felelősből 10 kor. 22 fillért, az ekkép összegyűlt összeg, mely 85 kor. 64 fillérre rög, a szegény izr. iskolás gyermekek felruházására fordították és rendelkezési helyére is juttatták már. Fogadják mindazok, kik a rendezőség törekvéseit erkölcsileg támogatják és így jelenlétükkel az est fényét emelték és azok, kik anyagiilag járultak hozzá, a rendezőség legmeglebb halaja. Dr. S.

— **Nyilvános köszönet.** Az e hó 2-án tartott jótékony célú tanulmányok tisztajövédelmé (42 frt 82 kr.) a szegény gyermekek felruházására főnállal alap gyarapítására nálam — mint ezen alap kezelőjénél — mai napon beszoalgotattott. Midőn a fent kitett összeggel ezennel nyilvánosan nyugtázom, kedves kötelességemnek tartom egyúttal a rendező bizottságnak — egyenkint és egyúttal — önzetlen s az ügy érdekében buzgólkodott fáradságait e helyen is elismerem és öszinte köszönetem nyilvánítni. Turóc-Szt.-Márton, 1899. dec. 3. Rosenzweig Arnold.

— **Egy hazafias plébános.** Lősei tudósítónk írja: Kompanyi Coelestin helybeli apát-plébános egy hazafias eszme megvalósításán törekszik. Ugyanis felhívást intézett híveivel, melyben a magyar nyelv a szövegekben való állandóságát óhajtja. A három vármegyére kiterjedő szépmegyei diocesis és 165 paróchiájában eddig még sehol nincsen a magyar nyelv az isteni ige hirdetési nyelvűl bevezetve és így a hazafias szemlélet pap mint utóór lépne fel az egyházmegeyben. A város kath. hívei a magyarosodást előmozdító papot törekvéseiben támogatni fogja és remélhetőleg az egyházmege többi papjai példáját követni fogják. Mint iskolázási elnök az iskolában már szintén bevezette a magyar nyelvet.

— **Töt munkások kérestének.** Egy nagyobb erdélyi faüzlet a Székelyföldön, a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület útján, mintegy ötven töt munkást keres, kik közül 8-10 lehetne nős is. A cég tíz évig állandó és tisztességes bérrrel fizetett munkát biztosítana, úgy hogy a munkások kellő szorgalommal havonként 20-24 frt kereselre számíthatnának. Igaz, hogy fáradságos munkát kellene végezniök, minők: ölfavágás, szenegetés, tapfa és rönkfaragás, hamusziftozás; a megbízhatóbb munkások a füzleteslépnel mint gépmunkások nyernének alkalmazást. A munkások a cég mindennemű baleset ellen biztosították. Vallalkozó munkások jelentkezzen Nyitrán, a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület központi irodájánál, mely esetleg szerződésüket is szivesen közveti i.

— **Egy nemzet harca szabadságáért.** Ma, mikor hirlapjaink és tarsalgó szobáink tele vannak a bürok dicsoőségével, nem érdekelten visszagondolni arra, hogy más nép is vívott hasonló küzdelmeket. Ma a világról angol nyuljia ki vaskezelő egy kicsiny szabad nemzetre, hogy összezúzza. Mintha az óriás meg akar ölni egy méhet, mintha a vihar haroszomazsán törtet neki egy kis ligetnek. Milyen boldog lehet aztlan az óriás, ha megölte a méhet, milyen boldog lehet a vihar, ha egy csendes kis ligetet töves-től kiszagattott! Regen az ó-korban is vívtak ily harocokat! A helyzet ugyanaz. A világról Róma ott áll északon katonainak világméretű erővel, s délen egy szabad nemzet virul, melynek fővárosa azon a területen épült, a melyet Dido királyné furfangosan bekerített egy ökörbórral. Róma és Carthago harca ez Róma ontja legióit, fegyvereit. A carthagoiaknak nincs fegyverük. De ha török, szakad íjuk, a szép carthagoi nők levágják büzke arany-hajfonatukat, összezavarják szép fejük selyem ékeségét s odaadják hárunk az írja. A nép háborúkkal, kivált a másodikkal foglalkozik a Pán Képes Világtörténet most megjelent 48-ís füzete. A nagy munkát Marcali Henrik dr. etyemteni tanár, jeles tudós, szerkeszti. A füzetekben most folyó harmadik kötetét dr. Geréb József írta, a derék philologus. Az elbeszélést mindig nyomon követik a szép illusztrációk, melyeket a legnagyobb gondal és művészi szemmel válogattak össze. Az egész mű 12 kötetben jelenik meg. Egy kötet ára 8 frt. Kapható havi részletfizetésre is

haló poraikban, hogy véruket nem hiába ontottak s hogy a haza egén kisütött a szabadság áldásos napja s a magas mennyekben bizonyára áldást kérték a hazára és az alkotmányos királyi párra.

De ne gondoljatok, hogy ő csak örömeinkben osztozott, részt vett fajdalmunkban is. Mikor 1876. január 29-én Deak Ferenc a haza bölcsé meghalt, imádozt királynekné gyönyörű koszorú helyezett sajtókezűlég a nagy halott ravatalára. S midőn 1879-ben a Tisza arjai elpusztították a nemzet egyik büszkeségét: Szeged városát, a szegény néppel ő is kesergett s felséges férjével együtt mindent elkövetett, hogy Szeged szebb legyen, mint volt.

Mily fajdalom, hogy a mi dicső királyneknak, a Nagyszasszonyunknak, a mi védőnőgyalunknak sem tarthatott örökké a boldogsága. 1889. január 30-án ama rettenetes hír jarta be az országot, hogy Rudolf trónörökös, a magyar nemzet reménye, királyunk egyetlen fia, királynekné büszkesége és legfőbb boldogsága meghalt.

Ki írhatná le azt a fajdalmat, melyet jó királynekné érzett. Hiszen letéknek szép almai, anyai szívének édes reményei — mind — mind egyszerre sírba szálltak vele.

Azóta Magyarország Nagyszasszonya szomorú aszszonyyá lett és szétmárcangolt szívének sebei soha többé nem hegedtek. Fajó lelke nem talált többé nyugtot. De azért bánatában sem feledkezett meg hí magyar népéről. Eljött az ezredvesz unepünk, hogy fényes és emlékeztetéssé tegye azokat a napokat, hogy hosszú idő múltán ismét örülhessen nemzete bol-

dogságán, A hódoló díszfelvonás alkalmával is ő képezte fényben a fényt, dícsőségben a dícsőséget s az a kőny, mely szeméből kihullott, midőn ismét maga előtt látta a hódoló nemzetet, a viszontlatás örömeinek könnye volt. Ki sejtethette volna ekkor, hogy e könny egyúttal hí nemzetétől való örök búcsújának könnye.

E nemes szív rég nem dobog már! Látjátok tehát kedves növendékek, hogy mit vesztettünk el, egy alváló gazember töre által.

Kérlek benneteket, bizalmatokat soha semmi meg ne ingassa és véssétek a szívetekbe e három szót: Isten, király, haza. Ha ezen kincset megfogjátok tartani boldogok lesztek s ha mindenki ezen kincs elnyerésére törekszik, akkor ily ocsmány gyilkosság nem fogja többé bemoconkálni a művelt nemzet történetét.

Most pedig forduljunk az egék urához, a mindenható Atyához s kérjük tőle, hogy apostoli királyunkat, hön szerető atyánkat oltalmazza és védje meg minden veszélytől s adjon neki elég lelkerőt, hogy hí nemzete fölött még soká örökösessenk.

Hozzad pedig vésdzenstünk azért eszedezünk, hogy partfogásodat a mennyekben is tartsd meg számunkra; s ha eddig a magyarok Isene meghallgatta kérésünket, ezentúl még biztosabba vesszük, mert te szószólónk, közbenjárónk lész.

A nemzet apraja-nagyja hatalmas szobrot emel emlékednek, de nem oly hatalmasat, mint a milyent te emeltél szíveteknek, mely míg e hazában magyarok laknak s a szívbem magyar vér pezseg: örökké élni fog.

